

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/246/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113223672
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2014:5113223672.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci navrhovateľa P. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom S. XXX, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Michaelou Řihákovou Kojtalovou, so sídlom D., S. XX, proti odporkyni P. T., nar. X.X.XXXX, bytom K. XXX, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Sabínou Hodoňovou, so sídlom D., V. XX, a advokátkou JUDr. Patríciovou Bednářovou, so sídlom D., V. N.. XX, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, na základe odvolania navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 17C/203/2013-49 zo dňa 3.2.2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e .

Navrhovateľ j e p o v i n n ý zaplatiť odporkyni titulom náhrady trov odvolacieho konania, predstavujúcich trovy právneho zastúpenia, sumu 69,91 eur na účet jej právneho zástupcu.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťelovi T. Q.. Vychádzal z toho, že účastníčkou konania nebola dcéra poručiťela (a zároveň jeho dedička) V. W., ktorá však účastníčkou konania mala byť. Okresný súd konštatoval, že návrh, ktorým sa navrhovateľ domáha určenia, že vec patrí do dedičstva, môže uplatňovať len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka; teda poručiťelov dedič, resp. právny nástupca. Ak uvedenú charakteristiku spĺňa viacero osôb, ako tomu bolo aj v prejednávacom prípade, musia byť účastníkmi súdneho konania všetky tieto osoby. Uvedené závery vyplývajú (tiež) z doterajšej súdnej praxe (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 222/2010 zo dňa 14.3.2011), od ktorej nebol dôvod sa odchyliť.

O trovách konania s prihliadnutím na ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. rozhodol okresný súd tak, že odporkyni ich náhradu nepriznal. Táto bola síce v konaní úspešná, ale z dôvodov hodných osobitného zreteľa by nebolo spravodlivé, aby navrhovateľ bol povinný nahradiť jej trovy konania. Za výnimočné okolnosti prípadu považoval skutočnosť, že účastníci sú dedičia po poručiťeloch Y. a M. Q., ako aj to, že pri vydaní osvedčenia v prospech odporkyne došlo k pochybeniu konajúceho orgánu.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ a odporkyňa.

Navrhovateľ sa domáhal jeho zmeny tak, že bude vyhovené jeho návrhu, eventuálne jeho zrušeniu a vráteniu veci na ďalšie konanie. Nestotožnil sa s názorom, že návrh o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva, možno považovať za úkon, ktorý spadá pod definíciu účastníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p. To znamená, že z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú voči iným osobám oprávnení a povinní

všetci dedičia; a teda, že boli povinní podať v súdnej veci podať návrh všetci dedičia po poručiteľovi T. Q..

Navrhovateľ tvrdil, že návrh o určenie, že vec patrí do dedičstva, nie je vo svojej podstate sporom vyvolaným vlastným dedičským konaním; čiže nejde o spor o dedičské právo tak, ako to predpokladá § 175k O.s.p. Súd v rámci konania o takomto návrhu skúma len to, či (konkrétny) navrhovateľ prichádza do úvahy ako dedič. Zároveň nikoho nemožno nútiť, aby v spore vystupoval v pozícii navrhovateľa. V tejto spojitosti navrhovateľ poukazoval na nezáujem svojej sestry V. W. o dané nehnuteľnosti.

Pokiaľ súd prvého stupňa opiera svoj právny názor o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, judikatúra na Slovensku nenahrádza všeobecne záväzné právne predpisy. Výrok súdneho rozhodnutia musí byť vždy svojou určitosťou vymedzený ku konkrétnemu prípadu; nemôže byť všeobecne aplikovateľný. Navrhovateľ dodal, že použitím judikátu nemôže dôjsť k nastoleniu stavu, v ktorom sa časť zákonom priznaného práva stane nedostupnou.

Odporkyňa sa domáhala zmeny napadnutého rozsudku vo výroku o trovách konania tak, že jej bude priznaná ich náhrada. Uviedla, že pochybenie notára pri vydávaní predmetného osvedčenia a ani skutočnosť, že navrhovateľ a odporkyňa sú dedičmi po poručiteľoch Y. a M. Q., nemôže byť dôvodom na nepriznanie jej náhrady trov konania. Výnimočnosť použitia § 150 ods. 1 O.s.p., ako aj to, v čom súd vidí dôvod hodný osobitného zreteľa, musí byť pritom náležite odôvodnená. Z napadnutého rozhodnutia takéto dôvody však nevyplývajú.

Odporkyňa uviedla, že aktuálne konanie je už druhým v poradí, v ktorom sa musí brániť voči navrhovateľovi ohľadom určenia vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam. Od navrhovateľa zároveň možno očakávať opakované podanie návrhu, v súvislosti s čím jej ako odporkyni vzniknú ďalšie trovy.

Obaja účastníci sa vyjadrili i k odvolaniu protistrany.

Odporkyňa žiadala napadnutý rozsudok potvrdiť. Uviedla, že, ak je viac dedičov, v čase od smrti poručiteľa do rozhodnutia o dedičstve sú považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva a v sporoch s inými osobami, ktoré sa týkajú práv a povinností patriacich do dedičstva (čo je aj prípad súdnej veci), majú postavenie nerozlučných spoločníkov. Navrhovateľ pritom nie je jediným dedičom po poručiteľovi T. Q.. Naopak, rozhodnutie v danom spore sa týka tiež ostatných dedičov poručiteľa a je nevyhnutné, aby aj títo boli účastníkmi konania. Postoj V. W. nie je relevantný a ani jej nezáujem o dotknuté nehnuteľnosti nebráni navrhovateľovi v uplatňovaní jeho práv na súde. Skutočnosť, že pri uplatňovaní svojich práv navrhovateľ zrejme pochybil, nemá vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Navrhovateľ odvolanie odporkyne nepovažoval za dôvodné, nakoľko súd prvého stupňa správne aplikoval § 150 ods. 1 veta prvá O.s.p., ktorý výrok i náležite odôvodnil.

Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v ustanovení § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 za súčasnej aplikácie § 156 ods. 3 O.s.p.) napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p.

Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že účastníkmi konania o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, musia byť všetci (aktuálne do úvahy prichádzajúci) dedičia poručiteľa, ktorí majú postavenie nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p. Uvedená požiadavka vychádza z nevyhnutnosti toho, aby sa rozhodnutie súdu vzťahovalo na všetkých dedičov - aby mohlo byť pre nich záväzné. Nepostačuje, ako uvádza navrhovateľ vo svojom odvolaní, aby bola splnená podmienka existencie naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Rozhodnutie súdu v konaní o určení, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi (v prípade pozitívneho rozhodnutia o návrhu navrhovateľa), determinuje predmet dedičstva. Ovplyvňuje teda jednoznačne postavenie všetkých dedičov, nielen toho, ktorý podal návrh o určení, že vec patrí do dedičstva.

Pokiaľ by účastníkmi konania neboli všetci dedičia poručiteľa, rozhodnutie o určení, že určitá vec patrí do dedičstva, by nebolo záväzné pre toho/tých dediča/dedičov, ktorý/í nebol/i účastníkom konania (§ 159 ods. 2 O.s.p.). Následne, ak by takýto dedič v rámci dedičského konania namietol spornosť predmetu dedičstva práve ohľadne veci, o ktorej bolo rozhodnuté v sporovom konaní bez jeho účasti, v dôsledku aplikácie § 175k ods. 3 O.s.p. by predmetná vec nebola zaradená do masy dedičstva, t.j. nebola by predmetom dedenia. Vykonalie sporového konania o určení, že vec patrí do dedičstva, by tak (vôbec) neprispelo k odstráneniu stavu právnej neistoty.

Odvolací súd len okrajom poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 260/2011 zo dňa 9.6.2011, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Predmetná sťažnosť smerovala (i) proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/222/2010 zo dňa 14.3.2011. Ústavný súd ohľadom právneho názoru najvyššieho súdu (že v konaní o určení predmetu dedičstva musia byť účastníkmi všetci do úvahy prichádzajúci dedičia, keďže rozhodnutie vo veci sa vzťahuje na každého z nich) uviedol, „že z pohľadu ústavného súdu je právny názor najvyššieho súdu v plnom súlade s ustálenou mnohoročnou rozhodovacou praxou všeobecných súdov v danej otázke“.

Konštatovanie súdnej praxe, že dedičia od smrti poručiteľa až do prejednania dedičstva majú postavenie podielových spoluvlastníkov, je nielen dlhodobo ustálené, ale v plnej miere korešponduje s princípom nadobúdania dedičstva okamihom smrti poručiteľa (§ 460 Obč. zák.). Nadväzne je nevyhnutné, aby sa prípadné rozhodnutie o tom, že nejaká vec patrí do dedičstva, vzťahovalo na všetkých spoluvlastníkov/dedičov. Z hľadiska hmotného práva sa jedná (tiež) o otázku vecnej legitímácie, ktorej (ne)dostatok bezprostredne ovplyvňuje úspech alebo neúspech v súdnom spore.

V súvislosti s rozhodovacou praxou súdov sa možno v zásade stotožniť s názorom navrhovateľa, že judikatúra v právnom systéme uplatňovanom v Slovenskej republike nenahrádza všeobecne záväzný právny predpis; z odôvodnenia napadnutého rozsudku pritom ani nevyplýva opačný záver. Právna otázka (požiadavka) týkajúca sa okruhu účastníkov konania o určení, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je (ako už bolo opakovane uvedené) aktuálne ustálená rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov a aj súd prvého stupňa na jedno také rozhodnutie najvyššieho súdu poukázal. Takáto ustálená rozhodovacia činnosť súdov je (tiež) odrazom požiadavky rešpektovania princípu právnej istoty, vrátane predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

Nijaký všeobecne záväzný právny predpis nestanovuje, že účastníkom konania o určení, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, nemusia byť všetci do úvahy prichádzajúci dedičia. To znamená, že rozhodne sa nejedná o situáciu, kedy by judikatúra bola v rozpore s platným právom, resp. že by malo ísť o sudcovskú tvorbu práva. Naopak ide o štandardnú činnosť súdu v rámci právneho posúdenia veci, keď na ustálený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

Z hľadiska meritórneho posúdenia možno dodať, že navrhovateľovi nič nebráni podať nový návrh o určení, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, pričom jeho účastníkmi budú všetci do úvahy prichádzajúci dedičia po poručiteľovi. Neochota určitého subjektu byť účastníkom konania, pritom nevylučuje, resp. nebráni tomu, aby sa účastníkom konania stal.

Čo sa odvolania odporkyne týka, odvolací súd sa v zásade stotožnil s jej argumentáciou, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplývajú také dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by opodstatňovali aplikáciu § 150 ods. 1 O.s.p. Predpokladom použitia tohto ustanovenia je zároveň to, aby išlo o výnimočný prípad.

Súd prvého stupňa síce ako na dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. poukázal na skutočnosť, že účastníci konania sú dedičmi po Y. a M. Q., a že pri vydaní osvedčenia N 55/2009 došlo k pochybeniu v prospech odporkyne; bližšie však nevysvetlil súvislosť uvedených skutočností vo vzťahu k jeho rozhodnutiu o trovách konania (t.j., že odporkyni ich náhradu nepriznal). Nadväzne, bez ďalšieho skutočnosti považované súdom prvého stupňa za okolnosti hodné osobitného zreteľa a odôvodňujúce aplikáciu § 150 ods. 1 O.s.p. nemožno takto kvalifikovať.

Napriek práve uvedeným záverom krajský súd výrok o trovách konania ako vecne správny potvrdil. Vychádzal zo základného kritéria priznania náhrady trov konania, t.j. z posúdenia účelnosti trov vzniknutých odporkyni v konaní pred súdom prvého stupňa. Obrana odporkyne v celom jeho priebehu sa totiž týkala výlučne problematiky vydržania vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam; neúplný okruh účastníkov konania, resp. nedostatok vecnej legitímácie nenamietala.

Odvolací súd v súvislosti so záverom o neúčelnosti trov konania odporkyne poukazuje aj na zásadu hospodárnosti konania. Z nej vyplýva (okrem iného) požiadavka voči účastníkom konania, aby ich procesné úkony (vrátane v nich obsiahnutých konkrétnych tvrdení) smerovali k čo najrýchlejšiemu (a teda i najekonomickejšiemu) ukončeniu súdneho konania. Keďže aplikácia § 142 ods. 1 O.s.p. predchádza aplikácii § 150 ods. 1 O.s.p., pričom neboli naplnené dôvody pre priznanie náhrady trov konania odporkyni v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. (z dôvodu neúčelnosti trov), nebol dôvod sa zaoberať eventuálnou opodstatnenosťou aplikácie § 150 ods. 1 O.s.p.

Vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa už odporkyňa jednoznačne uvádzala (hoci zrejme aj pod vplyvom záverov okresného súdu), že navrhovateľ nie je jediným dedičom po poručiťovi T. Q., a že bolo nevyhnutné, aby účastníkmi konania boli všetci dedičia poručiťova. Z toho titulu je nutné súvisiace trovy konania považovať za účelne vynaložené.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. Potvrdenie zamietajúceho rozsudku je pritom úspechom odporkyne. Navrhovateľ teda v odvolacom štádiu konania nebol úspešný, preto mu odvolací súd uložil povinnosť náhrady trov konania vzniknutých odporkyni. Účelne vynaložené trovy odporkyne predstavujú odmenu za podanie vyjadrenia k odvolaniu vo veci samej vo výške 61,87 eur podľa § 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. a zo súvisiaceho režijného paušálu vo výške 8,04 eur podľa § 16 ods. 3 označenej vyhlášky, spolu vo výške 69,91 eur.

Odporkyňa nebola úspešná ohľadom jej odvolania proti rozhodnutiu o trovách prvostupňového konania, preto by bola inak povinná nahradiť navrhovateľovi trovy súvisiace s týmto (čiastkovým) odvolaním. Navrhovateľ si však predmetný procesný nárok neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e** je prípustné.